

Posudek oponenta habilitační práce

Univerzita Karlova	
Fakulta	Pedagogická
Obor řízení	Pedagogika
Uchazeč	<i>PhDr. Kateřina Jančaříková, Ph.D.</i>
Pracoviště uchazeče	katedra preprimární a primární pedagogiky Pedagogické fakulty UK
Habilitační práce (název)	<i>Didaktické přístupy k přírodovědnému vzdělávání předškolních dětí a mladších žáků</i>
Oponent	doc. PaedDr. Ivana Brtnová Čepičková, Ph.D.
Pracoviště oponenta	Pedagogická fakulta UJEP v Ústí nad Labem

Text posudku

a. Aktuálnost námětu

Téma práce a komplexní vhled autorky do problematiky přírodovědného vzdělávání předškolních dětí a mladších žáků považuji za jedinečný didaktický přínos k uvedené problematice. Práce je dokladem dlouholetého pracovního zaměření autorky. Longitudinální výzkum (2010 až 2018), který autorka prezentuje je v oblasti didaktiky přírodovědy zcela ojedinělý. Na našem trhu žádná takováto komplexně pojatá publikace o přírodovědném vzdělávání předškolních a mladších školních dětí není. Na zahraničním trhu existuje publikací o přírodovědném vzdělávání dětí uvedených věkových skupin nepřeborné množství. Zpravidla se snaží poskytovat praktické návody a soubory metod a vyučovacích strategií pro samotné učitele, jiné si kladou za cíl přinést odborný pohled na přírodovědné vzdělávání a prezentovat současná výzkumná zjištění. V předložené publikaci nalezneme oba přístupy. Publikace dokáže přitažlivě a zajímavě reflektovat pedagogické a psychologické poznatky, vztahující se k aktuální problematice přírodovědného vzdělávání.

b. Přístup k řešení

Autorka pracuje s odborným textem velmi obratně. Řada příkladů dokladuje a popisuje předkládané pedagogické a psychologické teorie, které jsou jinak pro čtenáře obtížně uchopitelné tak, že čtenář chápe jejich význam pro vzdělávací a výchovný proces. Přitom je text psán čtivě a svižně. Teoretické zvládnutí obsahu tematiky (dokumentovaného bohatým souborem použité a doporučené odborné literatury), vlastní výzkumné či praktické zkušenosti autorky se odrazily pozitivně v celkové stylizaci myšlenek a ve zvolené struktuře práce.

Na škodu přehlednosti a kvality práce je snaha autorky zmínit opravdu všechny pedagogické, psychologické a didaktické směry, které dle jejího názoru ovlivňují přírodovědné vzdělávání. Příkladem je uvedení Feursteinovy metody instrumentálního obohacování, která ve výuce přírodovědných předmětů nemá uplatnění. V některých případech autorka zmiňuje i teorie, které nejsou vždy pozitivně přijímány odbornou veřejností. Příkladem je teorie rozličných inteligencí H. Gardnera. Platnost této teorie zpochybňují jak psychologové, tak pedagogové Waterhaus (2010), Shearer (2004), Morgan (2010). Zpravidla se shodují v tom, že teorie neobjevila nové „inteligence“, nýbrž spíše přeformulovala to, co ostatní definovali jako kognitivní styly.

c. Kvalita a správnost dosažených výsledků

Autorka si položila výzkumnou otázku, k jejímuž řešení využila metodu zakotvené teorie. Vzhledem k jejímu odbornému zaměření to byla pochopitelná volba. V rámci tvorby teorie využila řadu výzkumných metod (otevřená pozorování, řízená pozorování, rozhovory, ohniskové skupiny aj.). Kapitola 11 je pak završením mnohaleté snahy vytvořit funkční paradigmatické modely a formulovat koncept přírodovědného vzdělávání předškolních dětí a mladších žáků, což se autorce velmi zdařile podařilo.

d. Původnost dosažených výsledků

Výsledky habilitační práce považuji za původní, korespondují se stanoveným hlavním cílem habilitační práce. Autorka se dlouhodobě problematikou zabývá, přičemž s každou další prací posouvá vědění na vyšší úroveň.

e. Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání

Autorka je se zpracovávanou problematikou výborně seznámena. V habilitační práci, která přináší nové vědecké poznatky, prokázala hluboké teoretické i praktické znalosti. Výsledky šetření poskytují množství námětů pro oborové didaktiky, pro pedagogickou praxi i další výzkumy.

f. Formální úprava a jazyková úroveň práce

Publikace má dobrou úroveň a splňuje požadavky kladené na tuto úroveň kvalifikační práce. Práce již prošla recenzním řízením a formálně odpovídá podmínkám vydavatele. Snad jen vzhled textu, jeho jistá nahuštěnost, může čtenáře odradit.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

V rámci dílčích výzkumů byla preferována témata spojená s tzv. živou přírodou a téma spojená s environmentální výchovou. V rámci didaktiky přírodovědy jsou ale vyučována i témata z tzv. „neživé přírody“. Mám na mysli zejména fyzikální poznatky. Jsou vámi vytvořené paradigmatické modely platné i pro tuto oblast vzdělávání?

Vysvětlete, jak vnímáte vztah mezi přírodovědným nadáním a přírodovědnou inteligencí.

Závěr

Habilitační práce PhDr. Kateřiny Jančaříkové, Ph.D. *Didaktické přístupy k přírodovědnému vzdělávání předškolních dětí a mladších žáků* **splňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Pedagogika.

V Ústí nad Labem dne 3. 10. 2019

.....

podpis